

HINDIY VA O'ZBEK TILLARIDA OZIQ-OVQAT FRAZELOGIZMLARINING LINGVOMADANIY QIYOSI

K.A.Raxmatjonova¹ 

Mas'ul muallif: Raxmatjonova Kamola Abdumutal qizi, Toshkent davlat sharqshunoslik universitet dotsenti, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

e-mail:
kamolarahmatjonova@gmail.com

Accepted: 21 Sentabr 2026

Published: 21 Sentabr 2026

Copyright: © 2026 by the author(s). Licensee Buxoro xalqaro universiteti ilmiy axborotnomasi. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC-BY-4.0) license.

Iqtibos uchun: Raxmatjonova, K. A. HINDIY VA O'ZBEK TILLARIDA OZIQ-OVQAT FRAZELOGIZMLARINING LINGVOMADANIY QIYOSI / K. A. Raxmatjonova // Buxoro xalqaro universiteti ilmiy axborotnomasi. — 2026. — T. 9, № 1. — B. 434–437.

1. Toshkent davlat sharqshunoslik universitet dotsenti, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Annotatsiya. Ushbu maqolada o'zbek va hindiy tillaridagi oziq-ovqat komponentli frazeologik birliklar qiyosiy-lingvomadaniy nuqtai nazardan tahlil qilinadi. Oziq-ovqat har ikki xalq madaniyatida nafaqat tirikchilik vositasi, balki ijtimoiy munosabatlar, axloqiy qadriyatlar, iqtisodiy barqarorlik, hokimiyat va adolat tushunchalarining ramzi sifatida namoyon bo'ladi. Tadqiqotda 'uy o'chog'ini yoqmoq', 'xamirdan qil sug'urgandek', 'tuzini yeb, tuzlig'iga tupurmoq', 'nonini yarimta qilmoq' kabi o'zbek frazeologizmlari hindiy tilidagi muqobillari bilan semantik va pragmatik jihatdan qiyoslanadi. Tahlil shuni ko'rsatadiki, ayrim oziq-ovqat obrazlari ikki madaniyatda umumiy konseptual asosga ega bo'lsa-da, ularning siyosiy va ijtimoiy talqinida sezilarli farqlar mavjud.

Kalit so'zlar: lingvomadaniyat, frazeologiya, oziq-ovqat, siyosiy diskurs, o'zbek tili, hindiy tili, madaniy identitet.

ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКОЕ СОПОСТАВЛЕНИЕ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ С ЛЕКСИКОЙ ПИТАНИЯ В ХИНДИ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ

Аннотация. В статье представлен сопоставительный лингвокультурологический анализ фразеологических единиц с компонентом пищи в узбекском и хинди языках. В обеих культурах пища выступает не только как средство поддержания жизнедеятельности, но и как символическое отражение социальных отношений, моральных ценностей, экономической стабильности, власти и справедливости. В исследовании проводится семантическое и прагматическое сопоставление узбекских фразеологических единиц, таких как «уй о'chog'ini yoqmoq» («поддерживать домашний очаг»), «xamirdan qil sug'urgandek» («как волос из теста выдернуть»), «tuzini yeb, tuzlig'iga tupurmoq» («кусать руку, которая кормит») и «nonini yarimta qilmoq» («лишать кого-либо средств к существованию»), с их эквивалентами в языке хинди. Результаты анализа показывают, что, несмотря на наличие общей концептуальной основы в пищевой образности обеих культур, между ними наблюдаются существенные различия в политической и социальной интерпретации соответствующих фразеологизмов.

Ключевые слова: лингвокультурология, фразеология, пищевая образность, политический дискурс, узбекский язык, язык хинди, культурная идентичность.

LINGUOCULTURAL COMPARISON OF FOOD-RELATED PHRASEOLOGICAL UNITS IN HINDI AND UZBEK

Abstract. Abstract. This article provides a comparative linguacultural analysis of food-component phraseological units in the Uzbek and Hindi languages. In both cultures, food serves not merely as a means of sustenance, but as a symbolic representation of social relations, moral values, economic stability, power, and justice. The study semantically and pragmatically compares Uzbek phraseological units-such as 'uy o'chog'ini yoqmoq' (to keep the home fires burning), 'xamirdan qil sug'urgandek' (like pulling a hair out of dough), 'tuzini yeb, tuzlig'iga tupurmoq' (to bite the hand that feeds), and 'nonini yarimta qilmoq' (to reduce someone's livelihood) - with their Hindi equivalents. The analysis indicates that while certain food imagery shares a common conceptual foundation across both cultures, significant differences emerge in their political and social interpretations.

Keywords: linguacultural, phraseology, food imagery, political discourse, Uzbek language, Hindi language, cultural identity.

Kirish. So'nggi yillarda oziq-ovqat masalasi tilshunoslik, madaniyatshunoslik, antropologiya va adabiyotshunoslik kesishgan nuqtalarda muhim tadqiqot obyekti aylanmoqda. Til birliklari, ayniqsa, frazeologizmlar, xalqning tarixiy tajribasi, dunyoqarashi va ijtimoiy xotirasini o'zida mujassam etadi. Oziq-ovqat komponentli iboralar esa xalqning mehnat madaniyati, iqtisodiy hayoti, diniy qarashlari hamda siyosiy munosabatlarini aks ettiruvchi muhim lingvistik birliklardir.

O'zbek va hind xalqlari qadimiy dehqonchilik sivilizatsiyalariga mansub bo'lgani sababli ularning frazeologik tizimida non, tuz, sut, o'choq kabi obrazlar alohida o'rin tutadi. Biroq mazkur obrazlarning semantik rivojlanishi va muayyan siyosiy muloqotda qo'llanishi

har ikki madaniyatning tarixiy taraqqiyoti bilan belgilanadi.

Adabiyotlar tahlili va metodlar. So'nggi yillarda lingvomadaniyatshunoslik va frazeologiya sohasida taom va oziq-ovqat konseptlarini o'rganish tilshunoslik, antropologiya hamda madaniyatshunoslik kesishuvidagi dolzarb yo'nalishlardan biriga aylandi. Til birliklari, xususan, frazeologizmlar xalqning tarixiy tajribasi, dunyoqarashi va ijtimoiy xotirasini o'zida aks ettiradi [2]. V. A. Maslovaning ta'kidlashicha, lingvomadaniyatshunoslik til va madaniyatning o'zaro ta'sirini va lisoniy birliklarda milliy ruhning aks etishini tadqiq etadi [2].

Bholanath Tivarining hindiy tilidagi iboralar lug'atiga oid ilmiy izlanishlari hind frazeologik tizimidagi oziq-ovqat va maishiy obrazlarning leksik-semantik xususiyatlarini ochib beradi [3]. O'zbek tilshunosligida frazeologizmlarning semantik va kognitiv xususiyatlarini tizimli o'rganish hamda ularning izohli lug'atlarini tuzishda esa Sh. Rahmatullayevning tadqiqotlari fundamental poydevor bo'lib xizmat qiladi [1]. Olim tomonidan to'plangan va tahlil qilingan frazeologik qatlam o'zbek xalqining maishiy va ma'naviy hayotini o'rganishda muhim lisoniy manba sanaladi [1].

Qiyosiy-tipologik va kontrastiv tilshunoslik doirasida U. K. Yusupov turli tizimli tillarni chog'ishtirib o'rganishning nazariy-amaliy asoslarini ishlab chiqqan bo'lsa [4], D. U. Ashurova va M. R. Galieva lingvomadaniy konseptlarni ramziylik va kognitiv metaforalar orqali tahlil qilish prinsiplarini yoritib berishgan [5]. Ushbu nazariy-metodologik qarashlarga tayanilgan holda, hind va o'zbek xalqlari qadimiy dehqonchilik hamda o'troq sivilizatsiyalariga mansub bo'lganligi sababli ularning frazeologik tizimida non, tuz, sut, o'choq kabi obrazlar markaziy o'rin tutishi kuzatiladi [1; 3]. Biroq mazkur obrazlarning semantik rivojlanishi hamda siyosiy-ijtimoiy muloqotda voqelanishi har ikki madaniyatning o'ziga xos tarixiy va sotsial taraqqiyoti bilan belgilanadi [2; 5].

Mazkur tadqiqotda o'zbek va hindiy tillaridagi oziq-ovqat komponentli frazeologik birliklarning lisoniy va madaniy xususiyatlarini ochib berish maqsadida quyidagi ilmiy-tadqiqot metodlaridan foydalanildi:

Qiyosiy-chog'ishtirma metod – genetik va morfologik jihatdan turli til oilalariga mansub bo'lgan hindiy va o'zbek tillaridagi iboralar semantik hamda struktur jihatdan chog'ishtirildi [4].

Lingvomadaniy tahlil metodi – frazeologizmlar tarkibidagi oziq-ovqat komponentlarining (o'choq, qozon, osh, sut, tuz, non) har ikki xalq madaniyatidagi milliy-madaniy etalonlari, diniy-ritualiy va ijtimoiy-axloqiy ramz sifatidagi talqinlari ochib berildi [2; 5].

Kognitiv-metaforik tahlil – inson tafakkuridagi "Olov/o'choq = hayot/iqtisodiy barqarorlik" hamda "Yaxshi muhit + yot unsur = qadrsizlanish" kabi kognitiv modellarning tilda ibora shaklida shakllanish mexanizmlari tadqiq etildi.

Semantik va pragmatik tahlil – iboralarning lug'atdagi neytral semantik ma'nosi va ularning nutqiy qo'llanish situativ-pragmatik xususiyatlari va baholovchi vazifalari o'rganildi [1; 3].

Tasviriy va komponentlar tahlili – frazeologizmlar tarkibiy qismlarga ajratilib, ularning tildagi ma'no doirasi hamda sotsiologik modellarining shakllanish omillari tasvirlab berildi.

Muhokama. O'zbek tilidagi 'uy o'chog'ini yoqmoq' yoki 'qozoni qaynamoq' iborasi oilani boqish, ro'zg'orni yuritish va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash ma'nosini bildiradi. Hindiy tilidagi ' ' ham aynan shu mazmunga ega.

O'zbek va hindiy tillaridagi 'uy o'chog'ini yoqmoq', 'qozoni qaynamoq' hamda ' ' iboralari nafaqat ma'nodosh, balki strukturaviy, madaniy va funksional jihatdan mukammal tipologik o'xshashlikni tashkil etadi. Bu iboralar zahirida har ikki xalqning asriy turmush tarzi, falsafasi va oilaviy qadriyatlarini yotadi.

O'zbek tilida oilaviy farovonlik va iqtisodiy hayot bevosita o'choq va qozon bilan bog'langan. Bu tushunchalar ko'chmanchi va o'troq turkiy xalqlar hayotida markaziy o'rin tutgan. Turkiy xalqlar mifologiyasi va dunyoqarashida o'choq shunchaki ovqat pishadigan joy emas, balki muqaddas makon, oila a'zolarini birlashtiruvchi va himoya qiluvchi kuch hisoblangan. O'choqning yonishi - hayotning davom etishi, naslning qurimasligi va xonadonning tirikligini bildiradi. Shuning uchun ham 'o'chog'ing o'chmasin' degan duo eng ulug' tilaklardan biri sanaladi. Qozonning qaynashi esa ro'zg'orda yegulik borligini, iqtisodiy barqarorlikni anglatadi. Agar oilada topish-tutish bo'lmasa, birinchi navbatda qozon bo'sh qoladi. Shu sababli 'qozoni qaynab turibdi' iborasi to'g'ridan-to'g'ri 'daromadi bor', 'ro'zg'orini tebratyapti' degan ma'noni anglatadi.

Hindiy tili va hind madaniyatida ham xuddi shunday semantik model amal qiladi. Mazkur tillarning genetik va morfologik kelib chiqishi boshqa-boshqa til oilasi va guruhlariga mansub bo'lsa-da, ijtimoiy-maishiy hayot tarzidagi mushtaraklik lingvistik o'xshashlikni keltirib chiqargan. Hind jamiyatida " (o'choq) oilaning birligi va iqtisodiy holatining bosh mezonidir. An'anaviy hind oilalari birgalikda yashagan davrda, oila bo'linganligining asosiy belgisi sifatida ularning o'choqlari alohida bo'lganligi aytilgan. Masalan, ' ' (ularning ro'zg'ori bo'lindi). Xuddi shunday o'zbek madaniyatida ham 'qozonini alohida qilmoq' iborasi oiladan mustaqil oila shakllanganini bildiradi. Shu sababli ' ' (uy o'chog'ini yoqish) - bu har kuni oila a'zolarini boqish uchun pul topish, mehnat qilish va ro'zg'or butligini ta'minlash majburiyatini anglatadi. Agar biror kishi ishsiz qolsa yoki pulsiz bo'lsa, hindiyda ' ' (uy o'chog'i sovib qoldi / o'chdi) iborasi ishlatiladi.

Sharq xalqlari (ham turkiy, ham hind-oriylar) qadimdan o'troq va yarim o'troq hayot kechirib, taom tayyorlash va uyni isitishda olov hamda o'choq omiliga mutlaq tobe bo'lganlar. Bu moddiy ehtiyoj til tizimida 'Olov/O'choq = Hayot/Iqtisodiyot' metaforasini shakllantirgan. Siyosiy va madaniy aloqalar bu kabi iboralarning semantik o'xshashligini yanada mustahkamlagan bo'lishi mumkin. Ammo bu yerda ko'proq psixolingvistik parallelizm mavjud: ya'ni ikki xalq birbiridan mustaqil ravishda, bir xil hayotiy tajriba asosida tilning ushbu frazeologik qatlamini yaratgan.

O'zbek tilidagi 'oshga pashsha tushmoq' iborasi hamda hind madaniyatidagi ' ' (sutdan ichidan pashsha chiqmoq) iboralari poklik va muqaddaslik ramziga begona begona unsur aralashgani sifatida talqin qilinadi. Shu sababli mazkur ibora keraksiz yoki foydasiz bo'lib qolgan shaxsni osongina chetlatish, jamiyatdan siqib chiqarish ma'nosini anglatadi.

Ma'lumki, turkiy xalqlar, xususan o'zbek xonadonlari madaniyatida 'osh' (palov) shunchaki kundalik taom emas. U

tantanalar, to'ylar, mehmondorchilik va jamoaviy yig'ilishlarning bosh ramzidir. Palov tayyorlash va uni iste'mol qilish ma'lum bir ritm, marosim va bayramona kayfiyat bilan bog'liq. Bu yerda kognitiv model 'Yaxshi muhit/Katta xursandchilik (osh)+ Kutilmagan salbiy unsurlar (pashsha)' metaforasiga asoslanadi. Biror yoqimli, fayzli suhbat yoki ishning orasiga kutilmagan, yoqimsiz odam yoki voqeaning aralashishi, kayfiyatning buzilishi ma'nosini anglatadi. Dastlab maishiy hayotdagi toza va muqaddas taomga harom hasharotning tushishi bilan bog'liq real vaziyat keyinchalik abstrakt ijtimoiy munosabatlarga 'xalaqit berish', 'rejalarni buzish' ma'nolariga ko'chgan.

Hind madaniyatidagi "(sut) mutlaq soflik, poklik va muqaddaslik ramzidir. Sut - tarkibiga kiritilgan mahsulotdir. Ya'ni sanskrit tilidan tarjima qilinganda 'pancha' - besh, 'amrita' - ilohiy sharbat yoki obihayot (o'lmaslik suvi) ma'nosini bildiradi. Ushbu muqaddas aralashma quyidagi besh unsurdan tayyorlanadi: sut, qatiq, asal, eritilgan saryog' hamda shakar. Hind an'analarida nafaqat diniy marosimlar elementi, balki salomatlik uchun foydali, tana va ruhni tozalovchi shifobaxsh ichimlik sifatida ham yuksak qadrlanadi. Hind sotsiumida tozalik va ifloslik tushunchalari juda qattiq chiziqli bilan ajratilgan. Sut ichiga pashsha tushishi o'sha muqaddas ne'matning butunlay qiymatsizlanishi va ifloslanishiga olib keladi. Ammo bu iboradagi urg'u pashshaning tushishiga emas, balki uning qanday qilib ulotirib tashlanishiga qaratilgan. ' ' iborasining ma'nosi biror kishidan, jamoadan yoki loyihadan uning xizmatlaridan to'liq foydalanib bo'lingach, hech qanday qadrsiz, keraksiz buyum kabi osongina va shafqatsizlarcha voz kechish, uni chetlashtirishdir. Sutga tushgan pashsha butun suyuqlikni bulg'agan uchun uni darhol va ikkilanmasdan barmoq uchi bilan olib, tashqariga otib yuborishadi. Bu real harakat ijtimoiy munosabatlardagi 'keraksiz odamdan osongina qutulish' mafkurasini ifodalovchi frazeologizmga aylangan.

O'zbek tilidagi 'oshga pashsha tushmoq' iborasi vaziyatli noxushlikni ifodalasa, hindiy tilidagi ' ' iborasi ijtimoiy munosabatlardagi natijaviylikni aks ettiradi. Har ikki til egasi bo'lgan xalqlar o'zlarining eng yuqori baholanadigan milliy ne'matlarini (osh va sut) pashsha (hasharot) aralashuvi orqali qadrsizlanishini metafora qilganlar. Bu esa insoniyat kognitiv tafakkurining tayanch nuqtalari (tozalik, go'zallik va ularning buzilishi) tillar evolutsiyasida o'xshash lisoniy modellarni keltirib chiqarishidan dalolat beradi.

Hind tilidagi ' ' (tuzini halollamoq) sadoqat va vafodorlikni anglatasa, ' ' (tuzko'rlik) xiyonat, noshukurlik va ishonchni suiiste'mol qilishni bildiradi. Hind jamiyatida 'namak' tarixan xo'jayin va xizmatkor o'rtasidagi sodiqlik shartnomasining ramziga aylangan. O'zbek tilidagi 'tuzini yeb, tuzlig'iga tupurmoq' iborasi ham xiyonatni anglatadi. Ammo bu yerda asosiy urg'u mehmondo'stlik va non-tuz hurmatining buzilishiga qaratiladi. O'zbek madaniyatida non va tuz insoniy munosabatlarning muqaddas belgisi sifatida qaraladi. Har ikki tilda tuz bir xil ramziy vazifani bajarsa-da, hindiy tilida u ierarxik sadoqatni, o'zbek tilida esa axloqiy va insoniy burchni ifodalaydi.

O'zbek tilidagi 'nonini yarimta qilmoq' hamda hindiy tilidagi ' ' (luqmasini tortib olmoq) iboralari insonning rizqidan mahrum qilish, uning iqtisodiy huquqlarini poymol etishni bildiradi. Adabiy asarlarda ushbu iboralar sinfiy tengsizlik va kambag'allikni tasvirlashda keng qo'llanadi. Siyosiy munosabatda esa ular korrupsiya, adolatsiz iqtisodiy siyosat yoki xalqning mehnat mahsulini o'zlashtirish holatlarini tanqid qilish vositasiga aylanadi. Luqma har ikki madaniyatda insonning eng asosiy yashash huquqi timsoli bo'lib, uni tortib olish inson sha'niga tajovuz sifatida baholanadi.

1-jadval

No	Lisoniy birliklar (o'zbek / hindiy)	Konseptual markazi	Sotsiologik modeli	Siyosiy-pragmatik munosabatdagi vazifasi
	Qozoni qaynamoq /	Olov / O'choq	Oilaviy-iqtisodiy barqarorlik	Ijtimoiy himoya va moddiy ta'minot darajasini baholash
	Oshga pashsha tushmoq /	Pashsha (yot unsur)	Maishiy xalaqit berish / chetlashtirish	Tizim yoki jamoadan shaxsning siqib chiqarilishini tanqid qilish
	Tuzlig'iga tupurmoq /	Tuz (non/rizq)	Umuninsoniy axloqiy burch / Ierarxik sadoqat	Siyosiy sotqinlik va mafkuraviy xiyonatni qoralash
	Nonini yarimta qilmoq /	Luqma / Non	Yashash huquqi poymol etilishi	Korrupsiya va iqtisodiy adolatsizlikni fosh etish

O'zbek va hindiy tillaridagi oziq-ovqat komponentli frazeologik birliklarning qiyosiy-lingvomadaniy, semantik va pragmatik tadqiqi har ikki xalqning asriy sotsiomadaniy tajribasi, ijtimoiy tuzilishi hamda kognitiv dunyoqarashini ko'rsatuvchi muhim lisoniy faktlarni o'rta qo'yadi. Olib borilgan qiyosiy-tipologik tahlillar natijasida quyidagi ilmiy-nazariy xulosalarga kelindi:

Tadqiqot doirasida ko'rib chiqilgan 'uy o'chog'ini yoqmoq' / 'qozoni qaynamoq' va ' ' kabi lingvistik birliklar genetik va morfologik jihatdan boshqa-boshqa til oilalariga mansub bo'lgan xalqlarda maishiy-ijtimoiy hayot tarzining mushtarakligi asosida bir xil kognitiv modellarni (Olov/O'choq = Hayot/Iqtisodiy barqarorlik) keltirib chiqarishini isbotlaydi. Har ikki an'anaviy jamiyatda ham oilaning yaxlitligi, iqtisodiy mustaqilligi va yashash uchun kurashi bevosita gastronomik makon (o'choq, qozon, cho'lxa) metaforizatsiyasi orqali lisoniy reallikka ko'chgan.

Har ikki tilda ham tozalik va muqaddaslik tizimiga begona unurning aralashishi pashsha (hasharot) obrazi orqali ifodalangan bo'lsa-da, ularning sotsiomadaniy etalonlari turlichadir. O'zbek madaniyatida bu etalon jamoaviylik, bayram va mehmondorchilik ramzi bo'lgan osh (palov) sotsial konsepti bilan bog'lansa, hind sotsiumida mutloq metafizik poklik, diniy-ritual va muqaddaslik o'lchovi sutdir.

Iboralarning nutqiy vaziyatlarda voqelanishida jiddiy funksional farqlar ko'zga tashlanadi: sharoitdan kelib chiqib tushunish: o'zbek tilidagi 'oshga pashsha tushmoq' ko'proq vaziyatli noxushlikni, xalaqit berish holatlarini ifodalaydi. Faqat foyda-ziyon hisobi bilan tushunish: hindiy tilidagi ' ' iborasi esa jamiyatdagi chuqurroq tizimli muammoni, munosabatlardagi natijaviylik, insonni shafqatsizlarcha chetlashtirish modelini ifodalaydi.

' ' (tuzini halollamoq) / ' ' (tuzko'rlik) paradigmasi hind jamiyatida tarixiy-kastalik, ierarxik bo'ysunish va sadoqat shartnomasini modellashtirsa, o'zbek tilidagi 'tuzini yeb, tuzlig'iga tupurmoq' iborasi ierarxiyadan tashqari, sof insoniy burch, vijdon va mehmondoshlik madaniyatining umuminsoniy qonuniyatlariga urg'u beradi.

O'zbek tilidagi 'nonini yarimta qilmoq' va hindiy tilidagi ' ' iboralari har ikki lingvomadaniyatda insonning eng fundamental huquqi - yashash va rizq topish huquqiga nisbatan qilingan tajovuzni aks ettiruvchi lisoniy quroldir. Siyosiy munosabatda mazkur iboralar shunchaki maishiy metafora doirasidan chiqib, korrupsiya, iqtisodiy tengsizlik, sotsial adolatsizlik va hokimiyatning xalq qatlamlariga o'tkazadigan bosimini ifodalovchi - baho beruvchi lingvistik vositaga aylanadi.

Xulosa. Oziq-ovqat komponentli frazeologizmlar o'zbek va hind xalqlarining madaniy identitetini saqlashda va ularning dunyoqarash asoslarini lisoniy shaklda kelajak avlodga o'tkazishda bosh omillardan biri bo'lib xizmat qiladi. Ularni diaxron va qiyosiy-sinxron yo'nalishda o'rganish, tillarning sotsiolingvistik salohiyatini va inson tafakkurining konseptual xaritasini chuqurroq anglashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

- [1] Rahmatullayev Sh. O'zbek tilining izohli frazeologik lug'ati. – Toshkent: O'qituvchi, 1978. – 408 b.
- [2] Маслова В. А. Лингвокультурология: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – Москва: Академия, 2001. – 208 с.
- [3] . . . : , 2008. – 648 p.
- [4] Yusupov U. K. Contrasting Linguistics of the Uzbek and English languages (Qiyosiy tilshunoslik asoslari). – Toshkent: Akadernashr, 2013. – 288 b.
- [5] Ashurova D. U., Galieva M. R. Cultural Linguistics (Lingvomadaniyatshunoslik). – Toshkent. 2019. – 208 b.